

Skript

HISTORISCH TIJDSCHRIFT

Recensie: Blijf kalm, drink door

Auteur: Rutger Hoekstra

Verschenen in Skript Historisch Tijdschrift, jaargang 40.4, pp. 317-319.

© 2018 Stichting Skript Historisch Tijdschrift, Amsterdam

p-ISSN: 0165-7518

e-ISSN: 3051-2506

Skript Historisch Tijdschrift is een onafhankelijk wetenschappelijk blad dat viermaal per jaar verschijnt. De redactie, bestaande uit studenten en pas afgestudeerden, wil bijdragen aan actuele historische debatten, en biedt getalenteerde studenten de kans om hun werk aan een breder publiek te presenteren.

van Thorbeckes politieke loopbaan levert geen radicaal nieuwe inzichten op, maar vestigt wel de aandacht op eerder onderbelichte prestaties zoals de infrastructuurele projecten van Thorbeckes tweede kabinet. Maar ook op zijn tekortkomingen zoals zijn (ongegronde) wantrouwen tegenover politieke medestanders, zijn 'bijna autistische' neigingen en toeneemende grootheidswaan richting het einde van zijn leven. Deze biografie is geen levenloos monument. Met zijn dynamische, heldere schrijfstijl wekt Aerts niet alleen Thorbecke zelf, maar ook zijn hele wereld weer tot leven. De voortdurende contextualisering van Thorbeckes handelingen duidt onnadrukkelijk op de enorme achtergrondkennis van Aerts die de grondslag van dit project vormt. Daarmee is dit boek een uitmuntende prestatie.

Boris van Haastrecht volgt de onderzoeksmaster Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam en is redacteur van Skript.

BLIJF KALM, DRINK DOOR

Christel Lane, *From Taverns to Gastropubs. Food, Drink, and Sociality in England*, Oxford University Press, 2018; ISBN 978-0-19-882618-7; hardcover; 240 pagina's; €33,-.

Misschien is de Brexit niet het grootste probleem in het Verenigd Koninkrijk, maar is dat eerder het vermeende uitsterven van de pub. Voor Christel Lane reden om het Britse instituut te onderzoeken, zoals ze in de inleiding schrijft. In *From Taverns to Gastropubs* betoogt de sociologe (verbonden aan de universiteit van Oxford) dat van een verdwijning geen sprake is. Eerder stelt zij dat Britten zich niet druk hoeven te maken, want het Britse equivalent van de bruine kroeg is de laatste jaren getransformeerd in een gastropub. Een horeca-aangelegenheid waar nog steeds in ongedwongen sfeer drank genuttigd kan worden, maar ook van voedsel van gastronomische kwaliteit genoten kan worden.

Lane komt tot die conclusie nadat ze een historisch en sociologisch onderzoek uitvoerde. Het boek is dus ook in tweeën opgedeeld. In het eerste deel beschrijft ze de historische ontwikkeling van de pub (en zijn aanverwanten, de taveerne en inn) en in het tweede deel volgt een sociologische studie naar de identiteit, de opkomst en de plaats van de (gastro)pub in de Britse samenleving in de eenentwintigste eeuw. Die tweedeling maakt van het boek een voorbeeld van interdisciplinariteit, maar geen succesvolle. De beide delen vertonen overlap in thematiek en ze trekt parallellen tussen historische en hedendaagse ontwikke-

lingen, maar het ene deel hoeft niet gelezen te worden om het andere beter te begrijpen. Een interdisciplinaire studie zou dat moeten vermijden, de lezer moet namelijk aangespoord worden beide te lezen en daarvan te leren. Het boek had daarom baat gehad bij een thematische indeling, daar de thematische overlap immers aanwezig is. Het is goed merkbaar dat het sociologische onderzoek Lane beter ligt dan het historische. In het sociologische deel kan ze een vollediger beeld schetsen van de moderne pub, omdat ze meer bronmateriaal tot haar beschikking heeft. In het historische deel blijft ze aan de oppervlakte door dicht bij de aangehaalde bronnen en literatuur te blijven en die nauwelijks te toetsen aan bronnenkritiek.

Ondanks dat gaat Lane verder verantwoord te werk in haar historische onderzoek. In de inleiding legt ze verantwoording af door aan te geven dat ze niet de aangewezen persoon voor archiefonderzoek was en zich daarom moet baseren op secundaire literatuur. Opvallend genoeg dat ze in de praktijk toch veel primair bronmateriaal gebruikt zodat het onderzoek verlevendigd wordt. We lezen vroegmoderne restaurantrecensies, recepten en ooggetuigenverslagen van Franse anglofielen die beschimpt worden in Londen. De voorbeelden zijn noodzakelijk om door de verder droge schrijfstijl te komen. Het stijve karakter van de

tekst wordt verder versterkt door de opbouw van ieder hoofdstuk: in de inleiding van ieder hoofdstuk is al duidelijk wat de conclusie van datzelfde hoofdstuk zal zijn.

Van het boek kan ook gezegd worden dat het door een toegankelijke opbouw en nadruk op secundaire literatuur een soort overzichtswerk van de geschiedenis van de pub is. Met zevenmijlslaarzen stapt Lane door de zeventiende tot en met de twintigste eeuw en betreft ze maatschappelijke ontwikkelingen op de transformatie van de pub tot gastropub. Een handboek neemt echter niet duidelijk positie in tegen specifieke historici, Lane doet dat wel. Ze wil het ongelijk van Britse historici aantonen. Die betogen namelijk dat de pub een plaats was waar klasse geen rol speelde, waar Lane betoogt dat de pub, taveerne en *inn* ieder een specifiek publiek in een specifieke tijd trokken. De pub was voor de lagere klasse, de taveerne en *inn* voor de midden- en hoge klasse. Dat het verschil tussen de taveerne en *inn* niet duidelijk wordt, ligt niet aan Lane, maar de historische ontwikkeling. De taveerne en *inn* zijn in het begin goed van elkaar te onderscheiden, omdat de *inn* slaapplekken aanbiedt en nauwelijks eten serveert, maar in de zeventiende en achttiende eeuw serveren beide eten en trekken ze hetzelfde publiek. De pub blijft toegankelijk voor een groot publiek, al nuttigen de men-

sen hun drankje gescheiden van elkaar.

Al met al is *From Taverns to Gastropubs* als een 'Keep Calm, Carry On'-poster voor de Britten. De pub verdwijnt niet, maar neemt een andere vorm aan om levensvatbaar te blijven, net zoals het dat in vroeger tijden ook al deed. Eerst exclusief voor de lagere klasse, later toegankelijk voor iedereen. De strakke structuur van het boek is tegelijkertijd een sterkte en zwakte. Enerzijds maakt het een degelijk overzichtswerk, anderzijds is het boek ondanks de soms humoristische bronnen ook taaie kost. Het boek had meer baat gehad bij een lossere, thematische vertelstructuur dan een chronologisch overzicht. Zodoende was het interdisciplinaire karakter ook beter naar voren gekomen. Nu is het als het drinken van een pint: stug doordrinken om tot de bodem van het glas te komen.

Rutger Hoekstra is derdejaars-student van de bachelor geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam. Hij kent geen specifiek interessegebied, maar is vooral geïnteresseerd in het overbrengen van een historisch verhaal aan een groter publiek.

EEN GESLAAGDE ORAL HISTORY VAN FRIESE WALVISVAARDERS

Anne-Goaitske Breteler, *De traan-*

jagers. Herinneringen van naoorlogse walvisvaarders, Amsterdam University Press, 2018; ISBN 9789462983816; paperback, 192 pagina's, €14,99.

Het boek *De traanjagers. Herinneringen van naoorlogse walvisvaarders* is een schoolvoorbeeld van hoe oral history en publieksgeschiedenis hand in hand kunnen gaan. Anne-Goaitske Breteler onderzocht jarenlang de geschiedenis van oud-walvisvaarders uit haar streek – het Noordoosten van Friesland. Door haar bijbaantje in het Friese café De Bûnte Bok kwam ze in aanraking met walvisvaarders. Van een handvol Friezen die dit avontuur in hun twintigerjaren tegemoet gingen, tekende ze de verhalen treffend op. Het boek bevat talrijke afbeeldingen, die ervoor zorgen dat de herinneringen tot leven worden gebracht.

De walvisvaarders die ooit, aldus Breteler, 'als de helden van de wederopbouw werden beschouwd, worden nu gezien als moordenaars van een beschermde diersoort' (p. 9). Hun verhalen zijn in de vergeetheid geraakt doordat deze in de taboesfeer belandden. Breteler stelt in de inleiding van *De traanjagers* dan ook dat ze met dit boek de gevolgen van de walvisvaart niet wil vergelijken, maar slechts de vergeten geschiedenis boven water wil krijgen, hoewel het de vraag is in hoeverre het grote publiek deze